

Observaties in de herfst

In de herfst is er aan de bijen nog veel te beleven

Tekst en foto's Piet Huitema

Inwinteren

Inwinteren is een zorgvuldig werkje. De volken die u wilt aanhouden moeten voldoende sterk zijn. Ideaal is een volk dat ten minste tien ramen bezet en vier ramen broed heeft. Als beginnende imker met één of enkele volken hebt u niet zoveel te kiezen. Ook kleine volken, zelfs een volk in een drieraamskast, kunt u met goede zorg (denk aan isolatie) wel eens de winter doorhelpen. Van dergelijke kleine volken mag u geen wonderen verwachten. Rond 1 oktober moet de inwintering van de volken zijn voltooid. Een sterk volk op ten minste tien ramen moet nu beschikken over een voorraad van 14 à 15 kg suiker of honing. Als dit niet het geval is, dan zou ik liever in het voorjaar wat extra geven in de vorm van een voerdeeg, dan laat in oktober nog vloeibaar voer aan te bieden. Vloeibaar voer dat niet tijdig verzegeld is gaat gisten en daar kunnen bijen niet van leven.

Het voer wordt door de bijen van nature opgeslagen boven en achter het broednest. Deze voederkrans mag niet worden verstoord. Verstoring kan bijvoorbeeld gebeuren door een volle honingkamer weg te nemen en de bijen achter te laten met nauwelijks gevulde broedkamerramen in het midden en volle ramen aan de zij-kanten. De tros gaat altijd eerst naar achteren en als daar geen voer meer is, naar links of rechts. Wordt het rechts en is ook daar het voer op, dan gaat het volk niet meer naar links. Het risico dat het volk dan verhongert is groot, ondanks de aanwezigheid van een deel van het voer.

Als de volken goed verzorgd de winter in zijn gegaan, is het een goed moment om terug te kijken hoe het imkeren in de afgelopen periode is verlopen. Iedere imker maakt grote en kleine fouten. Een zwermcel over het hoofd zien overkomt de meest ervaren imkers. Zwermcellen wegbreken op dag dertien

en bij de laatste opmerken dat u nog geen uitgelopen dop hebt gezien gebeurt maar één keer. Dit probleem kan worden voorkomen door eerst de uitgelopen dop te zoeken en daarna pas de resterende doppen te breken.

Een andere vraag is wat voor een imker u wilt zijn. Is het belangrijk om veel bijenvolken te hebben? Kiest u voor zachtvaardige bijen? Moet de honingopbrengst per volk zo groot mogelijk zijn? Zijn twee of drie bijenvolken en jaarlijks enkele potjes honing voldoende om met plezier te kunnen imkeren? Wilt u de bijen zoveel mogelijk hun natuurlijke leven laten leiden? Elke keuze vereist een andere aanpak. De imker die zo min mogelijk wil ingrijpen vertrouwt erop dat de bijen zelf een oplossing vinden voor varroa, laat de bijen zwermen, neemt alleen het overschot aan honing af, voert alleen bij als het nodig is. Dit mag dan als een natuurlijk gebeuren worden gezien, maar het geeft onnodige overlast voor de omgeving.

Ruim driekwart van de Nederlandse imkers houdt één tot tien volken. Dit is geen slechte keuze. Met dit aantal is het goed imkeren. Alle leuke kanten van het imkeren komen in beeld, terwijl het zware werk meevalt. Met twee of drie volken bijvoorbeeld is het mogelijk om tegenslag zoals een dood of een moerloos volk zelf op te vangen. Met enige ervaring en redelijke drachtomstandigheden kan van drie volken zeker wel dertig kilo honing worden gewonnen. Met slechts één volk bent u kwetsbaarder met uw hobby.

Raten bewaren

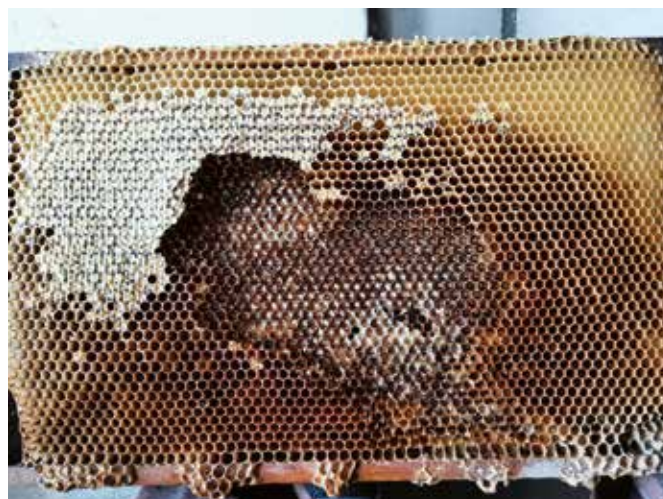
Gebruikte raten hebben een grote aantrekkingskracht op wasmotten. Er zijn twee soorten wasmotten, de grote wasmot (*Galleria mellonella*) en de kleine wasmot (*Achroia grisella*). De volwassen dieren zijn vooral actief in de zomermaanden. Eén vrouwtje kan wel 1.000 eitjes leggen. De vlinders sterven in de herfst. Eitjes overleven de winter. Bij een temperatuur van 15 °C

Honingkamer met verse bladeren van de walnotenboom

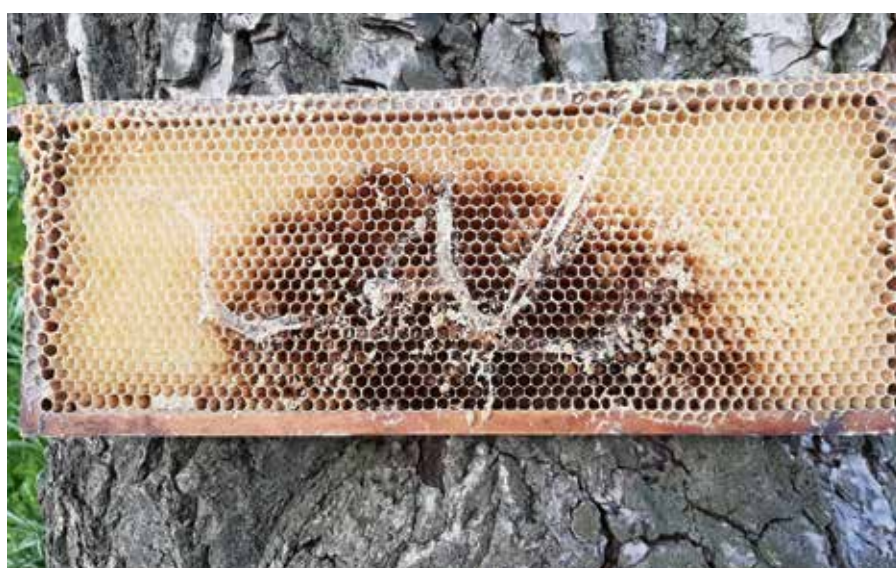
Muizenvraat

Muizenvraat

komen de larven uit. Na een maand verpopt de larve. De duur van het popstadium is afhankelijk van de temperatuur in de kast. Wasmotlarven kunnen in korte tijd veel raten aantasten. Imkers zien dat niet graag. Wasmotten zijn altijd wel aanwezig, maar het aantal kan worden beperkt door zo min mogelijk raat beschikbaar te stellen aan de wasmot. Laat in de nabijheid van de kasten geen resten van raten achter en zorg dat ook de lege kasten schoon zijn. Bewaar de raten zodanig dat wasmotten er niet bij kunnen komen. Sommige imkers gebruiken daarvoor een diepvrieskist. Anderen bewaren ze in een stapel goed afgesloten broed- en honingkamers met een schoteltje met ijsazijn daar bovenop. Ijsazijn doodt alle stadia van de wasmotten. De sterk geurende bladeren van de walnotenboom vormen een biologische bestrijding van wasmotten, maar de bladeren zijn wat minder effectief dan ijsazijn. Gebruik wel verse bladeren en leg die bovenop de raten.

Honingkamerramen kunnen nadat ze zijn leeggeslingerd nat bewaard worden in een bak. Zorg dat de onderkant en bovenkant goed zijn afgesloten. Uit ervaring weet ik dat honingkamers van kunststof minder geschikt zijn voor de winteropslag van raten omdat muizen een heftige drang hebben om daaraan te knagen. Broedkamerramen kunnen het beste bewaard worden op een lichte en droge plaats. Als ze in het donker hangen dan

Schade door de wasmot

zijn ze juist aantrekkelijk voor de wasmot. Ook muizen hebben grote belangstelling voor raten. Muizen moeten absoluut geweerd worden omdat ze in korte tijd de hele voorraad raten kunnen beschadigen en vervuilen met hun uitwerpselen. Komen de muizen in een volk dan gaat dat volk meestal ten onder. De vliegopeningen van de kasten dienen te worden verkleind tot een hoogte van 7 mm. Dit kan met een vliegpleetverkleiner of gaas met een maaswijdte van 7 mm.

Een laatste controle

Als u in deze maanden nog een zwak volk hebt met enkele ramen bij, kunt u het verenigen met een sterk volk. Ik zou de koningin eruit halen en de volken verenigen met een krant. Na enkele dagen de broedkamer en raten

van het verzwakte volk weghalen. Als er nog ramen met broed overblijven, dan zou ik die ramen een plaatsje onder de bijentros geven.

Uiteraard blijft het ook nodig om het aantal gevallen varroamijten in de gaten te houden. Regelmatig tellen geeft inzicht in de mate van besmetting. Vallen er eind oktober gemiddeld enkele mijten per dag dan is het zeker verstandig om in de winter een oxaalzuurbehandeling toe te passen. Wacht hiermee tot drie weken na de eerste vorst. Voor de juiste datum kunt u het Bijenblog in de gaten houden (www.bijenhouders.nl/blog). Overigens is het Bijenblog zeer informatief en steeds actueel. Ik volg het met plezier en kan iedereen aanraden dit te volgen. ●